

Water en Milieu

1. Wat is het beeld ten aanzien van de realisatie van de doelen van de Kader Richtlijn Water en hoe verhoudt dat zich tot andere Europese landen?

2. Klopt het dat (een aantal) generieke milieunormen niet van toepassing zijn voor de landbouw? Te denken valt daarbij aan PFAS, de zeer zorgwekkende stoffen en het verbod op het lozen van bepaalde stoffen/gewasbeschermingsmiddelen op het oppervlaktewater. Als die normen wel van toepassing zouden zijn op de landbouw, kan een globale inschatting worden gegeven van de consequenties daarvan?

NB. Beantwoording in afstemming met LVVN.

1. Naar verwachting zullen meerdere landen in 2027 niet alle doelen van de KRW halen. Dit laat onverlet dat we door de EU en naar verwachting de Nederlandse rechter wel worden gehouden aan de KRW eind 2027. Dat betekent dat we een maximale inspanning moeten leveren om tijdig te voldoen. Voor zover ons bekend zit Nederland in de middenmoot qua doelrealisatie. Geen enkel Nederlands waterlichaam voldoet helemaal aan de KRW. Wel worden al veel doelen gehaald.

Binnen strikte randvoorwaarden kan een beroep op uitzonderingsmogelijkheden worden gedaan. Dan wordt een (ecologisch) doel nog niet gehaald maar voldoet een land toch aan de verplichtingen van de KRW: bijvoorbeeld in een situatie dat alle noodzakelijke maatregelen weliswaar zijn getroffen maar het effect in de ecologie nog niet zichtbaar is. De voorwaarden voor een dergelijk beroep zijn zeer strikt.

5.1.2i
5.1.2i

2. Het klopt niet dat waterkwaliteitsnormen (zoals de normen van de KRW) niet van toepassing zijn voor de landbouw. De KRW normeert hoeveel van een stof in het oppervlaktewater of grondwater mag zitten. Deze normen zijn niet gekoppeld aan bronnen (waar de stof vandaan komt). Daarmee geldt de KRW dus ook voor landbouw.

De meeste landbouwemissies zijn echter wel anders gereguleerd. Zo hoeft de landbouw bijvoorbeeld niet elke 5 jaar de emissies te registreren en een minimalisatieprogramma op te stellen. Voor veel andere bronnen geldt ook een individuele vergunningplicht bij emissies of onttrekkingen, terwijl er voor de landbouw bv via toelating en normen voor gebruik/aanwending van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten wordt gereguleerd. Omdat voor de emissie voor bv open teelten meestal niet een individuele vergunning geldt, wordt er ook niet één-op-één getoetst aan de waterkwaliteitsnorm en zijn die ook lastiger te handhaven. Een significante reductie van landbouwemissies is nodig om aan de waterkwaliteitsnormen te voldoen. Dit geldt met name voor bepaalde gebieden voor nitraat in grondwater; stikstof en fosfor in oppervlaktewater; bepaalde gewasbeschermingsmiddelen in grond- en oppervlaktewater en; sommige metalen in oppervlaktewater. Het aanscherpen van de regelgeving voor de agrarische sector zodat wel aan de waterkwaliteitsnormen wordt voldaan, vraagt budget (bijv voor extensivering in beekdalen/grondwaterbeschermingsgebieden) en ook intensievere monitoring en handhaving. Een globale inschatting van de consequenties van een voldoende reductie van landbouwemissies die nodig is om aan de waterkwaliteitsnormen te voldoen is o.a. dat op dit moment bepaalde teelten of bepaalde vormen van landbouw (op bepaalde plekken) niet meer mogelijk zullen zijn (met impact op verdienvermogen van agrariërs en de voedselproductie), waarbij impact afhankelijk is van de gekozen maatregelen en het tijdsplan. Daar staan tegenover positieve consequenties voor milieu en natuur (inclusief stikstof) en daarmee gepaard gaande lagere kosten, ook bv door lagere kosten voor drinkwaterbereiding.

Specifiek met betrekking tot PFAS geldt dat op dit moment slechts 4 PFAS (van de ca. 10.000) genormeerd zijn onder de KRW. Met de herziening van de KRW waaraan de EC op dit moment werkt, zullen naar verwachting (aanzienlijk) meer PFAS genormeerd worden. Uit de meest recente gegevens blijkt dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen met PFAS een significante bron is

en in Nederland nog stijgt (wel heeft het Ctgb in december besloten 46 gewasbeschermingsmiddelen die PFAS bevatten opnieuw te beoordelen) .

Ook specifiek voor PFAS geldt dat de regulering daarvan verschilt voor de agrarische sector ten opzichte van andere sectoren. Het Europese restrictievoorstel voor PFAS (waarvan NL een van de initiatiefnemers is) zal - afhankelijk van de reikwijdte en implementatie - eraan bijdragen om aan de waterkwaliteitsnormen te voldoen. De werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen (en overigens ook biociden en (dier)geneesmiddelen) vallen echter buiten de scope van dit voorstel omdat gewasbescherming in de EC een eigen normering heeft. Als na de herziening meer PFAS onder de KRW vallen, zal dat in (bij voorkeur) Europees of zonodig nationaal niveau tot aanscherping van de toelaten en/of toepassing van gewasbeschermingsmiddelen nopen. Mogelijk zullen daartoe in Europees verband aanvullende maatregelen getroffen moeten worden.